

Силабус курсу «ФАХ (ФОРТЕПІАНО)»

**Освітній ступінь “Бакалавр”
Спеціальність 025 “Музичне мистецтво”
Освітньо-професійна програма
“Інструментальне виконавство (за видами)”
Роки навчання: I, II, III, IV
Семестри: I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII
Кількість кредитів: 25
Мова викладання: українська**

Керівник курсу ОК 18 «Факх (фортепіано)»

Цепух Ірина Олександрівна

викладач-методист кафедри «Інструментальне виконавство (за видами)», викладач вищої кваліфікаційної категорії
голова ПЦК «Фортепіано та концертмейстерство».

Контактна інформація: Irina9009@gmail.com

Прореквізити та постреквізити дисципліни

- **Прореквізити дисципліни:**

Середня спеціалізована музична освіта або диплом молодшого спеціаліста

Обов'язкове попереднє вивчення в обсязі 8 класів ДМШ предметів сольфеджіо, музичної літератури та фортепіано.

- **Постреквізити дисципліни:** ОК 12 Гармонія, Ок 14 Ансамбль, Ок 21 Методика викладання фахових дисциплін (фортепіано) , ОК 22 Методика і практика роботи з ансамблем Ок 23 Методико-виконавський аналіз педрепертуару, ОК 25 концертмейстерський клас, ОК 26 Камерний ансамбль, ОК 27 Практикум читання з аркушу ОК 31 Педагогічна практика, ОК 32 Концертно-виконавська практика.

Призначення дисципліни

Дисципліна «Фах (Фортепіано)» належить до циклу дисциплін спеціальної підготовки й призначена сформувати у студентів практичне оволодіння технічними й художніми можливостями інструмента; формування широкого світогляду на матеріалі музичних творів різних історичних епох, жанрів і стилів; розвиток навичок раціональних прийомів читання творів з аркушу.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Фах (Фортепіано)» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей: ЗК 2,3,4,5,7,8,9,11,12. СК 1,2,3,4,6,9,11,12,13,18.

- **ЗК2** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК3** Здатність до абстрактного мислення , аналізу та синтезу.
- **ЗК4** Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК5** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК7** Здатність бути критичним та самокритичним
- **ЗК8** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК9** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК11** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- **ЗК12** Здатність працювати автономно.
- **СК1** Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
- **СК2** Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
- **СК3** Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

- СК4** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- СК6** Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- **СК9** Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
- **СК11** Здатність оперувати професійною термінологією.
- СК12** Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- СК13** Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- СК18** Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Метою навчальної дисципліни «Фах (Фортепіано)» є виховання високопрофесійних викладачів мистецької школи з фортепіано, який досконало володіє інструментом, має творчу волю та різнобічний музичний світогляд, володіє необхідними методичними знаннями і вміє узагальнювати і застосовувати набуті знання та навички у дослідницькій, практичній та виконавській діяльності.

Зміст і структура курсу

Кількість годин						
ТЕМА	Денна форма			Заочна форма		
	всього	індивідуальні	самостійні	всього	індивідуальні	самостійні
І рік навчання						
МОДУЛЬ 1.						
Тема 1 Робота над інструктивним матеріалом. 1 етюд на мілку техніку середнього та складного рівнів.	18	9	9	19	3	16
Тема 2 Робота над технічним матеріалом: дієзні мажорні гами та дієзні мінорні гами; 11 видів від С, D, E.	18	9	9	17	2	15
Тема 3 Робота над поліфонією. Розвиток музичного мислення та навички прослуховування поліфонічної тканини у творах барокової доби.	19	10	9	19	3	16
Тема 4 Робота над твором великої форми. Класична соната 1 частина.	19	10	9	19	3	16
Тема 5 Робота над п'єсою кантиленного характеру (твори українських композиторів).	19	10	9	19	3	16
Разом:	93	48	45	93	14	79
МОДУЛЬ 2.						
Тема 1 Робота над інструктивним матеріалом 1 етюд на велику техніку. Вивчення інструктивних етюдів середнього та складного рівнів	18	9	9	19	3	16
Тема 2 Робота над технічним матеріалом: бемольні мажорні та мінорні гами у прямому та протилежному русі, в терцію, дециму, сексту; 11 видів від F, G, A, H Продовження вивчення гамового комплексу.	18	9	9	17	2	15
Тема 3 Робота над поліфонією. Продовження роботи над розвитком музичного мислення та навички прослуховування поліфонічної тканини у творах барокової доби.	19	10	9	19	3	16
Тема 4 Робота над твором великої форми. Класична соната 1 частина.	19	10	9	19	3	16
Тема 5 Робота над п'єсою віртуозного характеру.	19	10	9	19	3	16
Разом:	93	48	45	93	14	79

II рік навчання						
МОДУЛЬ 3.						
Тема 1 Робота над інструктивним матеріалом. 1 концертний етюд. Розвиток технічної майстерності.	23	12	11	19	3	16
Тема 2 Робота над поліфонічним твором. Формування навичок поліфонічного мислення.	24	12	12	17	2	15
Тема 3 Робота над твором великої форми. II та III частини класичних сонат.	23	12	11	19	3	16
Тема 4 Робота над п'єсою. 1 п'єса композиторів романтиків.	23	12	11	19	3	16
Разом:	93	48	45	93	14	79
МОДУЛЬ 4.						
Тема 1 Робота над інструктивним матеріалом. 1 концертний етюд. Розвиток технічної майстерності.	23	12	11	23	3	20
Тема 2 Робота над поліфонічним твором.	24	12	12	23	4	19
Тема 3 Робота над твором великої форми Класична соната 1 частина.	23	12	11	24	4	20
Тема 4 Робота над п'єсою (твори авторів XIX–першої половини XX століття.)	23	12	11	23	3	20
Разом:	93	48	45	93	14	79
III рік навчання						
МОДУЛЬ 5.						
Тема 1 Робота над технічним матеріалом. 1 концертний етюд.	23	12	11	23	3	20
Тема 2 Робота над поліфонічним твором.	24	12	12	23	4	19
Тема 3 Вивчення сонат старовинної сонатної форми.	24	12	12	24	4	20
Тема 4 Вивчення творів імпресіоністичного стилю.	23	12	11	23	3	20
Разом:	94	48	46	93	14	79
МОДУЛЬ 6.						
Тема 1 Робота над технічним матеріалом. 1 концертний етюд.	23	12	11	23	3	20
Тема 2 Робота над поліфонічним твором.	24	12	12	23	4	19
Тема 3 Робота над твором великої форми. Концерт 1 частина.	24	12	12	24	4	20
Тема 4 Робота над середньою формою. П'єса розгорнутої форми чи опус п'єс.	23	12	11	23	3	20
Разом:	94	48	46	93	14	79

IV рік навчання						
МОДУЛЬ 7.						
Тема 1 Робота над технічним матеріалом. 1 концертний етюд.	24	12	12	23	3	20
Тема 2 Робота над поліфонічним твором.	24	12	12	25	4	21
Тема 3 Робота над твором великої форми : соната 1 частина або варіації.	24	12	12	24	4	20
Тема 4 Робота над п'єсою українського композитора.	23	12	11	23	3	20
Разом:	95	48	47	95	14	81
МОДУЛЬ 8.						
Тема 1 поліфонічний твір	18	9	9	21	4	17
Тема 2 Твір великої форми – класична сонату (1 частина) або варіації	18	9	9	19	3	16
Тема 3 П'єса розгорнутої форми чи опус п'єс	20	10	10	19	3	16
Тема 4 П'єса українського композитора	20	10	10	19	3	16
Тема 5 Концертний етюд	19	10	9	19	3	16
Разом:	95	48	47	97	16	81
	денне			заочне		
Загальний обсяг годин:	750	384	366	750	114	636
Концертна програма підсумкової Державної атестації включає в себе:						
1) Поліфонічний твір						
2) Твір великої форми – класична сонату (1 частина) або варіації						
3) П'єса розгорнутої форми чи опус п'єс						
4) П'єса українського композитора						
5) Концертний етюд						

Політика навчальної дисципліни

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: іспит (залік), виконання сольної програми у формі концертного виступу. Формами контролю знань студентів є поточний; підсумковий модульний; семестровий підсумковий (залік/екзамен).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на індивідуальних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Політика оцінювання: Максимальна кількість балів з дисципліни «Фах (фортепіано)» за семестр – 100 балів. Поточний контроль проводиться кожні 3 уроки впродовж кожного семестру й оцінюється від 1 до 5 балів¹. За кожну тему студент може бути оціненим 3-4 рази. Максимальний бал поточного контролю становить 65 або 75 балів².

За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За прогул або непідготовлені домашні завдання кількість балів знижується :

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів здійснюється через проведення слухання концертного виступу студентів.

Семестрова оцінка виставляється за умови виконання студентом усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як сума балів, отриманих при здійсненні поточного і підсумкового контролю.

Студент, який набрав кількість балів, що прирівнюється до оцінки «високий рівень» (відмінно) та активно брав участь в концертах або став переможцем конкурсу, вивчив програму в обсязі семестру може бути звільнений від складання диференційованого заліку.

¹ Дивитись таблицю «Критерії оцінювання для поточного контролю за п'ятибальною системою» робочої програми ОК 18 «Фах (фортепіано)».

² Дивитись таблиці «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти по-семестрово» робочої програми ОК 18 «Фах (фортепіано)».

Підсумковий модульний контроль оцінюється від 1-25 балів або від 1-35 балів³:

Політика перескладання. Перескладання змістовного модуля здійснюється за бажанням студента один раз за курс вивчення дисципліни з дозволу керівника курсу та дозволу навчальної частини за наявності поважних причин.

Оцінюється як підсумковий контроль. Загальний підсумок за семестр при перескладанні визначається шляхом додавання балів за поточний контроль та балів за перескладання.

Політика відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За прогул або непідготовлені домашні завдання кількість балів знижується⁴.

Рекомендована література

1. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навчально-методичний посібник. К.:Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 100 с.

2. Данілішина М. Ф. Фортепіанна творчість українських композиторів – класиків та сучасних композиторів як засіб формування національно визначеного типу особистості майбутнього вчителя музики. Педагогічний дискурс. 2013. Вип. 14. С. 145–150.

³ Дивитись таблиці «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти по-семестрово» робочої програми ОК 18 «Фах (фортепіано)».

⁴ Дивитись таблицю «Підсумковий модульний контроль від 0-25 балів або від 0-35 балів» робочої програми ОК 18 «Фах (фортепіано)».

3. Дедусенко Ж. В. Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції : автореф. Дис. ... Канд. Мист. : спец. 17.00.01 – Теорія та історія культури / Жанна Вікторівна Дедусенко. – К., 2002. – 20 с.
4. Жигінас Т. В. Методичні засади підготовки майбутніх вчителів музики до концертно-освітньої діяльності серед дітей та юнацтва: дис. канд. пед. наук: 13.00.02. К, 2007. 220 с.
5. Кашкадамова Н. Львівська фортеп'янна школа: Традиції та розвиток / Н. Кашкадамова, Л. Садова // *Musica humana* : зб. Статей: Наукові збірки ЛДМА ім. М.Лисенка. – Вип. 8. – Львів, 2003. – С.169-187.
6. Київська фортеп'янна школа. Імена та часи. Колективна монографія; [Автор проекту Т. О. Рощина, автори-упоряд. Т. О. Рощина та О. В. Ринденко, ред. О. В. Сахарова, О. Є. Степанюк]. - Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013. - 632с.
7. Кузик В. Логіка «мудрої музики» Левка Ревуцького // *Українське мистецтвознавство*. Вип. 15. Київ, 2015. С. 8–21.
8. Лошков Ю. І. Еволюція професійного музичного мистецтва / Ю. І. Лошков // *Культура України* : зб. Наук. Пр. – Х. : ХДАК, 2008. – Вип. 25. – С. 166-177.
9. Марценківська О. Учитель та учень (Р.М.Глієр та Б.М. Лятошинський) / Олена Марценківська // *Київське музикознавство: культурологія та мистецтвознавство: збірка статей*. – К., 2013. – Вип. 47. – С. 263–278.
10. Молчанова Т. Модифікація фортеп'янної фактури клавирів як важлива виконавська складова: редукція – ампліфікація – музичні патерни – імітації . *Вісник Прикарпатського університету: Мистецтвознавство*. Ред. Рада: В. Грещук [та ін.]. Івано-Франківськ, 2017. Вип. 36. С. 78–83.
11. Муляр П. Стиль твору і виконавської інтерпретації в аспекті класичного та аklasичного у фортеп'янному мистецтві : автореф. Дис. ... Канд. Мистецтв. /

Муляр Павло Михайлович / Одеська державна музична академія ім. А. В. Нежданової. – Одеса, 2009. – 17 с.

12. Михалюк А. М. Значущість українського фортепіанного мистецтва як засобу формування виконавської культури майбутніх учителів музики. Педагогічні науки. Випуск 126. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. С. 109-115.

13. Некрасов Ю. Комплексне навчання гри на фортепіано : Навч.-метод. посіб. Одеса:

АстроПринт, 2000. 148 с.

14. Польська І. Проблеми жанрової типології фортепіанного виконавства. Культура України. Мистецтвознавство. Х., 2000. Вип. 6. С. 171-180.

15. Рябов І. Відчуття ритму як засіб виконавської виразності / І. Рябов // Загальне та спеціалізоване фортепіано: досягнення та перспективи: зб. наук.-метод. праць викладачів. – Вип. 1. – Ред.-упоряд. Т. Омельченко. – Київ, НМАУ, 2018. – С. 60-66.

16. Рябов І. Виконавський тезаурус піаніста: метод аналізу / І. Рябов // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : науковий журнал. – К. : Міленіум, 2016. – №3. – С. 89–93.

17. Рябов І. Постмодернізм та фортепіанне виконавство: гра, симуляція та полістилістика / І. Рябов // The world of science and innovation. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2021. P. 611-622. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-7-9-aprelya-2021-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>

18. Рябов І. Репертуарний план у класі фортепіано як основа розвитку виконавської майстерності піаніста / І. Рябов // Музичне мистецтво XXI століття – історія, теорія, практика: збірник наукових праць інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного

університету імені Івана Франка / [загальна редакція та упорядкування А. Душного]. – Дрогобич – Кельце – Каунас – Алмати – Банська Бистриця: Посвіт, 2021. Вип. 7. – С. 51-57

19. Рябов І. Синтез романтичних, барокових та національних рис у циклі «11 етюдів у формі старовинних танців» В. Косенка / І. Рябов // Віктор Косенко, його доба і культура ХХІ століття: науковий збірник матеріалів І Науково-практичної конференції, присвяченої 80-річчю створення Музею-квартири В. С. Косенка. – К., 2020. – С. 66-72

20. Рябуха Н. Звуковий образ світу: онто-сонологічне дослідження фортепіанного мистецтва ХХ - початку ХХІ ст. Харків : Бровін О. В. [вид.], 2016. 334 с.

21. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки : метод. посіб. Тернопіль : СМП «АСТОН», 2000. 68 с.

22. Смородський В.І. Розвиток стильового слуху учнів на основі жанрового підходу. Науковий часопис Національного педагогічного ун-ту імені М.П.Драгоманова. Серія No 14: Теорія і методика мистецької освіти: зб. наук. праць. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. Вип. 17 (22). С. 129-132.

23. Фоміна Т. М. Стильові принципи фортепіанного виконання і можливості індивідуальної виконавської інтерпретації. Одеса: Астропринт, 2014. 136 с.

24. Черкасов В. Розвиток музичної освіти у період Середньовіччя та Відродження / В. Черкасов // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки. - 2014. - Вип. 125. - С. 13-17.

25. Чернявська М. С. Муціо Клементі: "Прогрес фортепіано - імітація оркестру...". Культура України. Мистецтвознавство. Х., 2000. Вип. 6. С. 149-159.

26. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка: [для студ. вищ. вавч. закл.]. Вид. 2-ге, допов. К.: ДАКККіМ, 2008. 263 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

www.nbuv.gov.ua – веб-сайт Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського (м. Київ)

www.4uth.gov.ua – веб-сайт Державної бібліотеки України для юнацтва

www.chl.kiev.ua – веб-сайт Національної бібліотеки України для дітей

<http://old.dnpb.gov.ua> – веб-сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

<http://ukrnotes.in.ua/poshuk.php> - ноти та біографії українських композиторів

<http://www.pisni.org.ua> – веб-сайт “Українські народні пісні” містить зібрання колекції найкращих українських пісень від найдавніших часів до сьогодення, а також інформацію про їх авторів та виконавців.

<https://parafia.org.ua/mediateka/kompozytory>– українська музика mp3-файл.

Пошук відбувається за прізвищами українських композиторів.

<https://ivankomusic.com/> Сайт українського композитора О.Іванька.

<http://ukrnotes.in.ua/kosenko.php>